

Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně
Katedra právní teorie

Seminárna práca

Politická a náboženská ideologie v právu (komunismus, nacismus, náboženský fundamentalismus, apod.)

Gustáv Kyselica

(210806)

2006/2007

skupina č. 11

Prehlasujem, že som seminárnu prácu na tému: „Politická a náboženská ideologie v právu (komunismus, nacismus, náboženský fundamentalismus, apod.)“ spracoval sám a uviedol som všetky použité pramene.

Obsah:

Úvod.....	3
1) Politická ideológia v práve.....	3
1.1) Komunizmus.....	4
1.2) Fašizmus.....	5
2) Náboženská ideológia v práve.....	6
2.1) Náboženský fundamentalizmus.....	6
3) Použité pramene.....	8

Úvod

Čo si vybavíme keď niekde počujeme pojmy ako komunizmus, fašizmus, či fundamentalizmus? Väčšina ľudí v našej západnej spoločnosti trpí v tomto ohľade značnými stereotypami. Čo tieto pojmy znamenajú z právneho hľadiska je už úplne mimo záber väčšiny populácie.

Ľudia často škatuľkujú rôzne veci a javy. Hlavne tie ktorým nerozumejú. Nechcem tvrdiť, a ani sa o to nepokúšam, že ja im rozumiem, ale pre väčšiu prehľadnosť a aby sme našli to „pevné dno“ od ktorého sa môžeme odraziť pri posudzovaní témy o ktorej som sa rozhodol písať v tejto (mojej prvej) seminárnej práci je dobré určiť si čo sa vlastne pod týmito pojмами skrýva.

1. Politická ideológia v práve

Demokratická spoločnosť ako ju poznáme, tá čo má v ústave a listine základných práv a slobôd zakotvené že štát, právo, jeho vytváranie a vykonávanie nemajú byť ovplyvňované žiadnou ideológiou je o pomerne „nový“ trend. Najskôr to bude spôsobené tým že ešte v devätnástom storočí nikto nebral na tieto veci zvlášť veľký zreteľ, minimálne v strednej Európe tomu tak nebolo. Spojené štáty sa tohto princípu síce, hlavne kvôli svojej mnohonárodnosti držali už od svojho vzniku, tie sú však kapitolou sami o sebe.

Fakt že akákoľvek oficiálna „ideológia“ môže byť nielen nežiadúca ale priam škodlivá sa prejavil až po Prvej svetovej vojne, kedy bolo boľševické Rusko postrachom všetkých vtedajších režimov, hlavne vďaka svojej nevypočítateľnosti...Myslím si že najväčší problém bol a stále spočíva v tom, že štáty pod vplyvom určitej ideológie majú vždy sklon správať sa absolutisticky, sú vlastne takými monarchiami bez kráľa, s výborom Strany, vojenskou juntou či niekoľkými vyvolenými pohlavármi miesto šľachty. Aj keď sa navonok môžu tváriť demokraticky, je to len zdanie, ktoré im má pridať na legitimitu. Lebo ako hovorí napríklad: Čl. 5 ústavného zákona č.1/1993 Sb., Ústava Českej republiky, „ Politický systém je založený na **slobodnom a dobrovoľnom vzniku** a voľnej súťaži politických strán rešpektujúcich **základné demokratické princípy a odmietajúci násilie ako prostriedok k presadeniu svojich záujmov**“ – čo sa absolútne vylučuje

s väčšinou toho čo sa ako demokratické snažia presadiť (alebo lepšie povedané chcú aby to demokraticky *vyzeralo*) predstavitelia týchto štátov.

1.1 Komunizmus

Komunizmus by sme mohli charakterizovať ako spoločenský systém, založený na utopickej ideí spoločného vlastníctva výrobných prostriedkov. Samozrejme sa pod ním dá chápať aj označenie (súhrnné) politických hnutí usilujúcich sa o presadenie hore uvedenej myšlienky do praxe. Neposledná, ale aj keď trochu nepresne, často používaná (skôr už tak nejaká vžitá) definícia hovorí o komunizme ako o štátnom zriadení a/alebo politickej ideológii vzniklej počas Veľkej Októbrovej Socialistickej revolúcie v cárskom Rusku začiatkom minulého storočia. Jeho korene však siahajú až do starovekého grécka, kedy už existovali podobné názory na spoločnosť.

Komunizmus dvadsiateho storočia, alebo *diktatúra proletariátu* ako sa zvykne nazývať, je však vskutku tým...: diktatúrou. Základné práva a slobody sú potlačené na úkor jednej, vládnucej Komunistickej strany. Odchýlky sa nepripúšťajú a netolerujú. Proti ľuďom iného názoru sú používané metódy ako vykonštruované politické procesy (Slánsky v päťdesiatych rokoch), hnané až do úplnej absurdity a pre dnešného človeka nepochopiteľné, nútené práce (dnešnou ústavou zakázané) a iné „nápravno-výchovné opatrenia“.

Ak by sme chceli byť presní, museli by sme však konštatovať, že ozajstný „stav komunizmu“ žiadny štát nedosiahol. Dostali sa akurát k *socializmu*, čo je v podstate ekonomický systém sovietskeho typu. Ďalšia, skrytejšia ale o nič menej nebezpečná forma komunizmu je *ľudová demokracia*, čo je v podstate akýsi medzistupeň...alebo nazvime to predstupeň socializmu. Pri zachovaní jeho znakov a súčasne formálnom zachovaní znakov demokracie západného typu (viac politických strán – zdanlivo samozrejme)

V Československu vznikla Komunistická strana Československa v roku 1921. Na Slovensku bola jej činnosť zakázaná v roku 1938, v roku 1948 došlo ku komunistickému prevratu, po ktorom sa z Československa stal štátny útvar socialistického typu, ktorý mal vedúcu úlohu Strany zakotvenú priamo v ústave. Režim zanikol koncom roku 1989 počas Sametovej revolúcie, komunistická strana

a jej znaky ani myšlienky však zo zákona zakázané neboli ako sa to stalo so znakmi, myšlienkami inej politickej ideológie, ďalšieho veľkého omylu 20 storočia, fašizmu.

1.2 Fašizmus

Fašizmus je podobne ako komunizmus totalitnou politickou ideológiou založenou a vychádzajúcou z *rasizmu* (teória nadradenosti –na rasovom princípe) a *nacionalizmu* (teória nadradenosti – na princípe národnom). Je to zameranie striktné antiliberálne a antidemokratické preferujúce elitársku spoločnosť (takže sa ani nehrajú na demokratickú spoločnosť ako je tomu v prípade socializmu).

Prvýkrát sa ako politický systém objavil v dvadsiatom storočí v medzivojnovom taliansku počas vlády „Duceho“ Benitta Musolliniho. K obludnej „dokonalosti“ ho však dotiahol nechvalne známy Adolf Hitler. Fašistické Nemecko a jeho satelity (napríklad Slovenský štát.) boli charakteristické zákonmi rasového charakteru, určovaním občianskeho štatútu na základe „rasovej čistoty“ a podobnými zvrátenými nezmyslami. Propagovalo sa násilie a dávalo sa najavo neskrývané nadšenie z vojny, čo asi najzjavnejšie poukazuje na rozpor s teraz platnou ústavou Českej republiky, konkrétne s už spomínaným článkom päť. Medzi štáty ktoré mali fašistické zriadenie môžeme radiť okrem iného Španielsko, Taliansko, Nemecko, Slovenský štát, Japonsko a iné. Po porážke fašizmu v roku 1945, boli fašistické symboly, znaky a ideológia postavená mimo zákon, čo sa však nie vždy dodržiava, čoho dôkazom sú napríklad hnutia neofašistov, či pôsobenie Mariána Kotlebu na Slovensku.

Na Slovensku bol fašizmus výnimočný tým že došlo k jeho prepojeniu s cirkevnou ideológiou katolíckeho typu, čím vznikol takzvaný (podľa mňa krajne absurdný) *klérofašizmus*. Vyznačoval sa prevedením cirkevných dogiem, doktrín a prvkov cirkevného práva do systému práva samotného štátu (napr. zákaz interrupcie, zákaz používania antikoncepcie, povinné vyučovanie katolíckeho náboženstva na školách a podobne). To nás privádza k ďalšiemu bodu tejto seminárnej práce, náboženská ideológia v práve.

N

2. Náboženská ideológia v práve

Ani dnešný koncept oddelenosti štátu od cirkvi nie je pojmom veľmi starým. Napríklad švédsky parlament schválil oddelenie cirkvi od štátu až v tomto roku (2006). Je však určite rozdiel medzi terajšími cirkvami a štátmi a tými, ktoré boli keď tento stav „jednotnosti“ vznikal. Vtedy sa svetská a cirkevná moc výborne doplňovali. Štát zastrelil svojou autoritou Cirkev, tá zase na oplátku zaručila „poslušnosť“ poddaných a ich podriadenosť svetskej moci. „Modli sa a pracuj“ veta, ktorú počúvali nespočetné generácie našich predkov dennodenne, hovorí za všetko.

Postupom času však cirkev bola nútená povoliť svoje okovy. Nástup humanizmu, buržoázne revolúcie a kapitalistická spoločnosť pochovali túto ideu „symbiózy“ spoľahlivo (a socializmus ešte spoľahlivejšie) pod zem myslíme si. Ale naozaj to bolo až také spoľahlivé? Procesy s čarodejnicami, v ktorých „šikovný obhajca nesmel používať všelijaké kľučky a zákonné vytáčky“ inak bol sám podozrivým možno skončili a bezprostredná moc Vatikánu sa zmenšila, zahrňujúc dnes územie o rozlohe pár hektárov, ale musíme si uvedomiť, že katolícka viera nieje jediným náboženstvom na svete. Tie isté metódy používa aj *šaria* zvykové právo moslimských zemí, odvodené priamo z Koránu. A to platí dodnes. Spolu s ním prichádza na scénu nový výraz. Náboženský fundamentalizmus, ktorý túto seminárnu prácu uzavrie.

2.1 Náboženský fundamentalizmus

Pod týmto pojmom si väčšina z nás inštinktívne predstaví jednofarebne oblečené, úplne zahalené ženy, bradatých pánov mávajúcich koránom vykrikujúc „Allah akbar“ (Allah je veľký), a bojovne naladených mladíkov pripravených zomrieť za svoju vieru mučeníckou smrťou.

Toto by však bol dosť povrchný pohľad, nakoľko extrémizmus predstavuje len malú časť širokého záberu fundamentalizmu, ktorého cieľom je nastoliť unifikovaný právny systém založený na tradícii (sunne) a moslimskom zvykovom práve (šaria) a založiť štát kde islam ovplyvňuje všetky zložky spoločnosti (podobne ako to dokázal Mohamed v siedmom storočí v Medine). Jeho cieľom je univerzálny mier a spravodlivosť ktoré nastanú až budú všetci bez výhrady podrobení tomuto systému.

Hlavné princípy fundamentalizmu sú zhruba tieto: 1) Islamský štát by mal byť jednotný vo všetkých smeroch, nerozdelený právne ani teologicky do viacerých smerov a siekt. 2) Má mať zástupcu, lídra, ktorý by ho reprezentoval navonok, podobne ako to činili voľakedajší kalifovia 3, Islam sa musí odrážať v kultúrnej, politickej, ekonomickej, súkromnej a j právnej sfére. 4) Sunna a Šaria musia byť nanovo interpretované, aby zodpovedali modernej dobe, avšak len islamskými učencami.

Je zaujímavé že fundamentalisti vnímajú „súčasný“ islam len ako kompromis zo „svetom neveriacich“ a takisto vidia väčšinu svojich legitímnych politikov ako skorumpovaných.

Predpokladá sa, že fundamnetalizmus je dôsledkom kolonializmu, neschopnosti moslimov sebaidentifikovať sa, ich technickou a ekonomickou zaostalosťou a zúfalstvom ktoré pociťujú zoči voči západnej kultúre a jej vplyvu. Myslia si že toto sa vyrieši návratom k pôvodnej forme islamu.

Treba však podotknúť, že väčšina fundamentalistov je za mierové dosiahnutie svojich cieľov, rozhovormi a postupnou legalizáciou svojich predstáv.

Záver

Aj napriek tomu že naša západná civilizácia sa honosí titulom demokratická, nemôžeme zaspať na vavrínoch. Vplyv politických a iných ideológií je stále silný (neofašistické hnutia, existujúce socialistické režimy, či náboženský fundamentalisti) a naše právo sa im musí dnes a denne prispôbovať či už vznikáním nových precedensov (v anglosaskom právnom systéme), či vznikáním nových právnych noriem (v systéme kontinentálnom). Neboli to prvé ideológie (ak vezmeme do úvahy, monarchizmus , konzervativizmus, liberalizmus...) ale určite ani nebudú posledné. A my musíme dbať na to aby bol predovšetkým zachovaný zdravý rozum, ktorý zaručuje slobodu jednotlivca, aj keď relatívnu, pretože ako vieme sloboda jedného človeka končí tam kde začína sloboda druhého. Dúfam že táto práca splní svoj účel. Mne samému dala niekoľko nových poznatkov o nazeraní na túto rozsiahlu problematiku, hlavne na fundamentalizmus, ktorý si viem teraz jasnejšie predstaviť a môžem sa tak aspoň čiastočne vyhnúť rámcovým názorom a predsudkom.

3. Použité pramene

Wikipédia –Slobodná encyklopédia (www.wikipedia.org)

Edícia ÚZ: Ústava České republiky, Listina základních práv a slobôd